

זהר הקדוש

עם ביאור
הפֿתֿר וְהַכְּבוֹד

פֿרשֿת שׁוּפֿטִים • סוד על פי שנים עדים

ושואל עוד, ומי הם אַבְנֵי בֵּיתוֹ שמעידים על האדם, ומשיב, אֵינֶנּוּ - אלו הם רמ"ח אַבְרִים דִּילִיָּה - שלו, שהם עצמותיו של האדם, שהם בית לנשמתו של האדם.

ומוסיף לבאר הטעם שאינו מכנים את השט"ה גידים לחשבון 'אבני ביתו',

משום דְּהִכִּי אוֹקְמוּהּ מֵאֲרֵי מִתְּנִיתִיו

- שהרי כך העמידו בעלי המשנה (מסכת שמחות חיבט הקבר פרק א), רָשָׁע עֲזֹנוּתִיו חֲקוּקִים לוֹ עַל עֲצָמוֹתָיו, וְהֵכִי - וכך הוא גם להיפך אצל הצדיק, שזִכּוּתִיו חֲקוּקִים לוֹ עַל עֲצָמוֹתָיו, ולכן הזכיר רק את העצמות ולא את הגידים, משום שלא נרשמו מעשיו על הגידים.

ומסיים, וּבְגִין כֵּךְ - ומשום זה, שכל המעשים נחקקים בעצמות, אָמַר

דָּוִד שהיה צדיק, את הפסוק (תהלים לה י) 'כָּל עֲצָמוֹתַי תִּאמְרָנָה ה' מִי כְמוֹךָ', כלומר, שכל עצמותיו היו מנוקים מכל עון, ורק ה' שלט עליהם, הרי שרמ"ח אבריו של האדם הם מעידים על מעשיו.

אחר שביאר ש'קורות ביתו' הכוונה על נפשו של האדם, ו'אבני ביתו' הכוונה על עצמותיו, מבאר עתה פירוש אחר להיפך, ש'קורות ביתו' הם עצמותיו של האדם, ו'אבני ביתו' הם נפשו של האדם.

עוד יש לפרש פירוש אחר, וּבְגִינָה אֲתָמֵר - ואשר בגלל כן למדנו, וּמִי מְעִידֵין עַל הָאָדָם קוֹרוֹת בֵּיתוֹ,

ש'קורות ביתו' הכוונה על גֶרְמִין - העצמות, שמעמידים את האדם כמו הקורות שמעמידות את הבית, וגם שהם בְּנוּיִן עַל מוֹחָא - בנויים על המוח, דְּאִיהוּ מֵיָא - שהמוח הוא נקרא מים, ומביא ראייה, וְעֲלִיָּהּ קָא רִמִּיז - ועליהם רומז הפסוק (שם קד ג) 'הַמִּקְרָה בְּמִים עֲלִיּוֹתָיו', ופירוש תיבת 'הַמִּקְרָה' הוא מִלְשׁוֹן קוֹרוֹת, דהיינו העצמות, שבנויים על מים שהוא מוח העצמות, הרי ש'קורות ביתו' היינו עצמותיו.

ופירוש 'אבני ביתו' היינו קירות הלב, וכמו שנאמר (חבקוק ב יא) 'כִּי אֶבֶן מִקִּיר תִּזְעַק וְכָפִיס מֵעֵץ יִעֲנֶנָּה', הרי שעל 'אבני ביתו' שייך לשון קיר.

כעת יבאר, שמלאכת כתיבת המעשים נעשית על ידי יחוד תפארת שהוא בסוד גוון לבן, עם מלכות שהוא בסוד גוון שחור, ולכן כל כתיבה הוא בסוד 'כתב שחור' על גבי לבן, אולם בגוף 'כתב שחור' ייחלל השחור שבכתב, שאם הכתיבה היא על עוונות, אזי נכתבים בגוון תכלת, שהוא מעורב שחור עם כחול, ואם הכתיבה היא על הזכיות, אזי נכתבים בגוון שחור ממש.

ושואל, וְאֵמָּא - ולמה העונות נחקקים דווקא בְּגֶרְמִין - בעצמות, יִתִּיר יותר ממה שנחקקים בְּבִשְׂרָא וְגִידִין וּמִשְׁכָּא - בבשר וגידים ועור.

ומשיב, בְּגִין דְּגֶרְמִין אֵינֶנּוּ חֲזָרִין - משום שהעצמות הם לבנים, ומפרש, וּכְתִיבָא אוֹפְכָא - וכתב שחור שהוא מלכות, לֹא אֲשַׁתְּמוּדְעָא - אינו ניכר אֶלָּא מִגֹּז - מתוך נייר חָזָרוֹ - לבן שהוא תפארת, שהרי על ידי הכתיבה מייחד תפארת ומלכות, ומביא ראייה, בְּגוֹנוֹא דְּאוֹרִיָּתָא - כמו התורה, דְּאִיהִי חֲזָרוֹ מִלְּגָאוֹ - שהיא לבנה מבפנים, כלומר, שהתורה שבכתב היא בחינת תפארת, ונתגלה על ידי אוֹכֵם מִלְכָּה - שחור מבחוץ, היא התורה שבעל פה שהיא בחינת מלכות, וגם התורה שבעל פה שהיא מלכות, מגלה רק מה שכתוב בתורה שבכתב שהוא תפארת, הרי שגילוי הכתיבה הוא על ידי שמייד תפארת ומלכות.

במאמר שלפנינו מבאר הזוהר את המצוה המוטלת על האדם להעיד בחבירו, ומבאר עוד כי כשם שכאן למטה אין עדות פחות משנים, כך גם למעלה ישנם שני עדים המעידים על כל מעשיו של האדם, ומביא דוגמאות של כמה מיני עדים המעידים על מעשי האדם.

כתוב (דברים יט טו) 'לֹא יָקוּם עַד אֶחָד בְּאִישׁ לְכָל עוֹן וְגוֹ' וּלְכָל חֲטָאת בְּכָל חֲטָא אֲשִׁיר יִחָטֵא עַל פִּי שְׁנֵי עֲדִים אוֹ עַל פִּי שְׁלֹשָׁה עֲדִים יָקוּם דְּבָר', וקשה, שהרי מתחילת הפסוק 'לֹא יָקוּם עַד אֶחָד', משמע, שעד אחד הוא שאינו מעיד, אבל שני עדים יכולים להעיד, ואם כן למה סיים וכפל בפסוק 'עַל פִּי שְׁנֵי עֲדִים אוֹ עַל פִּי שְׁלֹשָׁה עֲדִים יָקוּם דְּבָר'.

ומתרץ, שכפל הלשון בא ללמדנו,

דְּפִקּוּדָא דָא - שמצוה זו, היא לחייב לְהַעֲדִי עֲדוּת לזכות את חבירו בְּבֵית דִין, כְּדִי דְּלֹא יִפְסִיד חֲבֵרִיהּ מְמוֹנָא בְּגִינָה - שלא יפסיד חבירו ממון בגללו, ולכן כפל וסיים 'עַל פִּי שְׁנֵי עֲדִים אוֹ עַל פִּי שְׁלֹשָׁה עֲדִים יָקוּם דְּבָר', להשמיענו שיש מצוה להעיד על חבירו, ואין זו זכות בלבד לומר שאם אינו רוצה להעיד הרשות בידו.

ומוסיף, שמצות הגדת עדות היא רק בתנאי, אִי אֵית לִיה - אם יש לו אדם אחר שגם יודע להעיד עֲדוּת בְּהִידָה - עמו, וְאוֹלָם לִית סִדְּהוּתָא פְּחוּת מִתְּרִין - אין עדות פחות משני אנשים, ולכן אם הוא עד אחד, או יש לו עדות שאינה מועלת, עבירה בידו להעיד, וְהָדָא הוּא דְּכִתִּיב - וזהו שנאמר (שם יז ו) 'עַל פִּי שְׁנֵי עֲדִים (וְגוֹ', יָקוּם דְּבָר) אוֹ שְׁלֹשָׁה עֲדִים יִזְמַת הַמֶּת לֹא (יָקוּם) יִזְמַת עַל פִּי עַד אֶחָד' שמשמעו, שמצות עדות, הוא דווקא כששנים מעידים.

ומוסיף, וּבְגִין דָא - ובגלל זה שאין עדות פחות משנים, אוֹקְמוּהּ מֵאֲרֵי מִתְּנִיתִיו - העמידו התנאים בעלי המשנה (תענית יא) ושאלו, 'מִי מְעִיד עַל מַעֲשֵׂי הָאָדָם לאחר מיתתו, ותירצו קִירוֹת - כותלי בֵּיתוֹ מעידים עליו, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא גַם אַבְנֵי בֵּיתוֹ מְעִידִין עֲלָיו, הרי שיש כאן שני עדים, אחד

קירות ביתו, ואחד אבני ביתו, וכפי שיתבאר עניינם בסמוך.

לאחר שכתב בכללות שיש שני עדים המעידים על מעשי האדם, מבאר בפרטות מה הם העדים, שהרי שני גורמים יש המביאים את האדם לידי חטא. האחד היא נפשו החיונית של האדם, שהעונות דבוקים שם, והשני הם אבריו של האדם, שעושים את החטא בפועל ממש, ומבאר, שמכיון שהם הגורמים לחטא, הכרת פניהם ענתה בהם, והן הם השני עדים המעידים על מעשיו ומעללי האיש:

ושואל, מֵאִי - מה הכוונה ש'קירות ביתו' מעידים על האדם, ומשיב, אֵינֶנּוּ - אלו הם הנפשות של האנשים, אשר משכן הנפש הוא בְּקִירוֹת לְבָו, ומביא ראייה, שהרי כתוב (ישעיה לח ב) 'וַיִּסַּב חֲזָקִיהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר וַיִּתְּפַל אֶל ה', שמשמעו, שחזקיהו המלך התפלל כשפניו אל הקיר, וְאוֹקְמוּהּ - והעמידוהו רַבָּנָן בגמרא (ברכות י): 'מִלְמַד שֶׁהַתְּפִלָּה חֲזָקִיהוּ מִקִּירוֹת - מפנימיות לְבָו, הרי, ש'קירות הבית', מרמז על קירות ליבו, אשר שם משכן הנפש.

(שם פא ד) 'תקעו בחדש שופר בפסח ליום חגנו', ושואל, מאי - מהו 'בפסח', שנדע מתי צריכים לתקוע בשופר ביום ההוא, ומשיב, 'ביום חגנו' - ביום שהלכנו בה' ממצרים, מתכסה בו, שהיא יום ראש השנה, אזי צריכים לתקוע בשופר.

ושואל, ואמאי מתכסת - ולמה מתכסה הלבנה בראש השנה, ומשיב, בגין דכד מטי - משום כשמגיע יום ראש השנה, שאז הוא זמן שלטת הגבורה בעולם, ייתי - יבוא סמא"ל לפני הבית דין העליון, למתבע דינא לבגני קמי קודשא בריך הוא - לתבוע דין על בני ישראל, לפני הקדוש ברוך הוא, על מה שפגמו בעוונותיהם, והוא - כלומר, הקדוש ברוך הוא, יימא ליה - יאמר לו לסמא"ל הרשע דייטי סהדין - שיביא עדים לאמת את טעותיו, והוא ייתי לשמשא עמיה - יביא עמו את השמש, שהוא התפארת, שגם הוא מסכים על הדין, אזל - ילך סמא"ל הרשע למייתי - להביא עד השני סיהרא - הלבנה, שהוא המלכות, שהיא נפגמה על ידי עוונות התחתונים, והיא מתכסתא - מתכסת, כדי שלא יהיו לו שני עדים.

ושואל, באן אתר מתכסת - באיזה מקום המלכות מתכסת, ומשיב, אלא, המלכות סליקת לההוא אתר - עולה לאותו מקום, שהוא כתר, דאתמר ביה - שאמרו עליו (תגיגה יג) 'במכוסה ממך אל תחקור', כדי לפייסא ליה על בנהא - לפייס לה' על מעשה בניו, שהרי בכתר כל העוונות נתקנים, ומפרש, והאי הוא דאמר קרא - וזה הוא שאמר הכתוב 'תקעו בחדש שופר בפסח ליום חגנו', שהכוונה, לאתר - למקום הכתר דביה סליקת שכינתא - ששם עלתה השכינה, שהיא המלכות, דאתמר ביה - שאמרו עליו, 'ובמכוסה ממך אל תחקור', והואיל שהכתר הוא מקום מכוסה, לכן כל חובין באתכסויא - העוונות הם בסתר, וסמא"ל הרשע אינו מוצא שם עוונות לקטר על ישראל, ונמצא דתמן צריך למידן בינו לבין קונו - ששם צריכים לדון העוונות בין הכתר לבין קונו, ואין סמא"ל הרשע יכול לקטר בדיו. ומוסיף, וכל זה הוא בעבירות שבין אדם למקום, שהם עבירות מכוסות מעיני בשר, אבל חובין דאתגליא דעבד לון - העבירות הגלויים שעשה, והיינו בין אדם לחבירו, עליו אתמר - נאמר (משלי כח יג) 'מכסה פשעיו לא יצליח', כלומר, שלא יצליח לכסות את העבירות בכתר, אלא צריך לרצות את חבירו.

ומסיים, דשכינתא מסטרא דכתר - והרי השכינה שהיא המלכות כשעולה לכתר, אינה עלמא דאתכסאי - היא עולם הנסתר, ואוקמוה מארי מתניתי - והעמידו בעלי המשנה, דצריך בר נש לחברא לה לההוא אתרא - שצריך האדם לחבר לה למלכות למקום ההוא, שהוא כתר, ובההוא זמנא - ובזמן ההוא שהמלכות נמצאת בכתר, מטי זמנא דרחמי, ואעבר דינא - מגיע זמן הרחמים מצד הכתר, והדין מעוונות בני ישראל עובר, על ידי הוודיים והתשובה של בני ישראל.

ומפרש, שכאשר הזכיות נכתבות, אז הכתב הוא אוכם - שחור ממש, ונכתב על גבי חוור - לבן, ולכן הם חשף מצד גוון השחור, ואור מצד גוון לבן, ואולם אית - יש כתיבה, שהוא גם בחינת חשף מצד שנקרא כתב שחור, אולם גוון האמיתי הוא תכלת, שרומז על כליון חרוץ, והיינו כשכותב את העוונות, ועל כתיבת העוונות אתמר ביה - נאמר בה (תהלים קלט ב) 'גם חשף לא יחשיף ממך', כלומר, גם כתב שחור בסוד גוון תכלת, גם אינו חשוך לגמרי, כי מפי עליון לא תצא הרעות.

ומסיים, ולעולם גם תכלת וגם אוכם - שחור, איהו נוקבא - הם בחינת נקבה, שהיא מלכות לגבי גוון חוורו - הלבן, שהוא תפארת, ותלוי בהנהגת בני ישראל, שאם מיטיבים מעשיהם, אזי נכתב בכתב שחור על גבי לבן, ואם חלילה מתנהגים שלא כשורה, אזי נכתב בכתב תכלת על גבי לבן, ובשניהם מתייחדים בסוד תפארת ומלכות.

הרי שמלאכת הכתיבה נצרכה ליחוד תפארת ומלכות, ובוה מתרץ למה נחקקו המעשים על העצמות משום שהם בסוד גוון לבן, בחינת תפארת, ושייך לכתוב עליהם עם כתב שחור או תכלת, וייתייחד תפארת ומלכות, ואולם בשר גידים ועור שהם עצמם הם בסוד מלכות, אי אפשר לחקוק עליהם מעשיו, שהרי לא יתייחדו על ידיהם תפארת ומלכות. מבאר הטעם שהעצמות מעידים על מעשיו, ולא נחקקו מעשיו בבשר גידים ועור, משום שהעצמות יעמדו לתחיית המתים.

ומתרץ עוד טעם למה דווקא העצמות מעידים, ולא עוד, אלא שאינו שייך בשבר גידים ועור יעידו על מעשיו, שהרי הם מתבלים בעפר, מה שאין כן דגופא על גרמין - הגוף על עצמותיו עתיד למיקם - לקום בתחיית המתים, ובגין דא, זכווי וחובי חקוקין על גרמין דיליה - ובגלל כן, הזכיות והעוונות חקוקים על עצמותיו, כדי שיעידו על מעשיו, ואם יזכה האדם שיעידו שעשה מצוות, יקום גופא על גרמין דיליה - יקום גופו לתחייה על העצמות שלו, ואי לא - ואם לא יזכה האדם, ויעידו שעשה עבירות, לא יקום גופו, ולא יהא ליה תחיית המתים.

ומוסיף, ולא עוד - לא די בעדותם של נפשו והעצמות, שהרי אדם קרוב אצל עצמו, אלא צריכים תרין סהדין - שני עדים נוספים דאינון שהם יעידו על בר נש - האדם, והם בספירות העליונות, הרמוזים בעין רואה מצד החכמה, ואזון שומעת מצד הבינה, ומכל מקום אין כתיבת העוונות בספירות העליונות אלו, רק בספירות התחתונות, שנקראים בית דין, שרומז על חסד גבורה תפארת, אשר שם נכתבים העוונות כסופר, וזן את חובי - עוונותיו, אם פגם בצד החסד או הגבורה או התפארת.

ולא עוד - לא די בעדותם של נפשו והעצמות, ועין ואוזן, אלא צריכים דשמשא - שהשמש מצד התפארת, בסוד בית דין של מעלה, וסיהרא - הלבנה מצד המלכות, בסוד בית דין של מטה, דסהדין על בר נש - שיעידו גם הם על האדם, כדי שיצטרפו בית דין של מעלה ושל מטה, להעיד על האדם. ומביא ראיה, במה דאוקמוה - כמו שהעמידו בזהר (ח"א קיד:) על הפסוק

אוכם וחוור, חשף ואור. ואית חשף תכלת, ואתמר ביה (שם קלט יב) 'גם חשף לא יחשיף ממך' ותכלת אוכם, איהו נוקבא לגבי חוורו. ולא עוד, אלא דגופא על גרמין עתיד למיקם. ובגין דא זכווי וחובי חקוקין על גרמין דיליה, ואם יזכה יקום גופא על גרמין דיליה. ואי לא, לא יקום, ולא יהא ליה תחיית המתים. ולא עוד, אלא תרין סהדין אינון על בר נש, עין רואה ואזון שומעת, ובית דין סופר, וזן חובי.

ולא עוד, אלא שמשא וסיהרא סהדין על בר נש, במה דאוקמוה (תהלים פא ד) 'תקעו בחדש שופר בפסח ליום חגנו'. מאי 'בפסח', ביומא דסיהרא מתכסתא.

ואמאי מתכסתא. בגין דכד מטי ראש השנה, ייתי סמאל למתבע דינא לבגני קמי קודשא בריך הוא, והוא יימא ליה דייטי סהדין. והוא ייתי לשמשא עמיה. אזל למייתי סיהרא, והיא מתכסתא.

באן אתר מתכסת. אלא סליקת, לההוא אתר, דאתמר ביה במכוסה ממך אל תחקור, לפייסא ליה על בנהא. והאי הוא דאמר קרא, 'תקעו בחדש שופר בפסח ליום חגנו', לאתר דביה סליקת שכינתא, דאתמר ביה 'ובמכוסה ממך אל תחקור', וחובין באתכסויא, תמן צריך למידן בינו לבין קונו. וחובין דאתגליא דעבד לון, אתמר (משלי כח יג) 'מכסה פשעיו לא יצליח'.

דשכינתא מסטרא דכתר איהי עלמא דאתכסאי, ואוקמוה מארי מתניתי, דצריך בר נש לחברא לה לההוא אתרא. בתהוא זמנא מטי זמנא דרחמי, ואעבר דינא.

נפשי צמאה לדעת
כל רז סודך

זוהר הקדוש המבואר > עם פירוש "הכתר והכבוד"
ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומד, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים

